

Uf se cita allí com mall. loc. adv. a l'*uf*'en abundor': aquest mot hi ha estat també NL: sa *cova de l'Uf* te. de Lluçmajor (Masc. 38W, I, 11), i l'inf. confirma que a la costa de Lluçmajor hi ha l'accident l'*úf*.

Ufana, V. *Uf* *Ui*, V. *Ull* *Uialfàs*, *Uiaró*, V. *Ullaró* al vol. I, 288 *Uieta*, *Uina*, V. *Ov-*

UIR

La séquia (de) *uir* que hem inclòs a l'art. *Anauir* (v. II 188b30) te. Xaraco és important (XXX, 190.15, 3º39x 39º01) és una de les que surten del Riu de la Vaca (Valldigna) i segueix fins al Grau de Gandia.

Uir, V. *Anauir*

UIX i derivats (*Uixals*, *Uixer*, *Uixol*, *Uixoles*)

1) *UIX*, nom d'un extens paratge muntanyenc de les Guilleries, que s'estén des dels serrats damunt i a l'est de Santa Coloma de Farners, fins al Nord de Sant Hilari Sacalm.

1) *Uix* gran mas que es deixa a la dr. de la crtra. de Sta. Coloma a Cladells i St. Hilari, a cosa d'una h., poc abans del Begís, damunt de *Les Fosses*, recordo haver oït el nom «a *úš* el 1960 o 61, el 1962 digueren «a can *Uix*» a Begís i el 1987 «a *núš* un pagès de la Barraca del Pedró. Sens dubte el «can» és un afegit recent, i s'havia d'entendre «en *Uix*» (no «a *núš*»).

2) Lloc al N. d'allí corre, d'e. a O. la carena que separa aqueixa vall de la que puja a Castanyet al Sobirà de Sta. Creu: al N. de (1-) i dalt de la carena hi ha el santuari dit «El Pedró», uns 6 k. O. de Sta. Coloma: visitat el 1972, a la llinda s'hi llegeix, en placa: «en memòria del Bisbe Salvi *Uix*», explicant que s'havia criat en un mas d'allà.

3) a 0k5 d'allà, en direcció a Sta. Coloma, hi ha un mas ara deshabitat que m'anomenen «El Parral d'*Uix*» (1980).

4) uns 32 k. a l'O. del Pedró, en la prolongació d'aquesta carena, ja tirant aigües cap a la Riera de la Font i uns 4 k. al Nord de St. Hilari hi ha el d'El Sobirà un mas antic i molt gran, que anomenen «a Joanuix» (oït sempre «a *žuanúš*», 1926, 1929, 1960, 1982 amb *a* plana, com si fos accentuada). És uns 0h15 més a l'E. que la moderna residència «Can Villavècchia», i ja al peu de la muntanya de St. Miquel de Solterra. Monsalvatje (*Nomenc.*), cita una capella «de *Uix*» i un altra «del Mas *Jobanhuix*» (en escrits del S. XIX); d'un cogn. Joanuix no hi notícia a *AlcM* ni *DAG*, però el sé arrelat a Anglès (que ja és allí a la vora).

Segurament partint d'allí aquest nom es propagà

lluny com llinatge o cognom. *Huix*, en efecte, fou un bisbe de Lleida (pot ser el mateix escrit a la llinda del Pedró). El Baró de Maldà, c. 1790 entre les cases nobles de Cervera, enumera «Valls, *Nuix*, Pedrolo» etc., fent referència els qui van a estudiar lleis en aquella Universitat (*Excursions*, p. 71; cf. *Col. de la Bona Vida*, p.162). Consta també un Francesc de *Nuix* a Cervera, a. 1826, i Joan d'Espasa i de *Nuix*, nat a Vic. (en l'*Epist.* de Verdaguer, I, 85).

10 Ho he detallat molt, sobretot per reforçar els indicis que hi ha aglutinació de títol personal *N'* a *Uix*, com nom primitiu acumulant-se també en els NLL la prep. locativa. Semblaria, doncs, en el (4) únic que s'aparta més, el nom Joanuix estigui format per composició amb el nom de fonts *Joan*: però això que és el sentit popular —i el d'En Monsalvatje —no és l'etimològic: perquè llavors n'haurien dit «Joan *Uix*» o «Mas d'en Joan *Uix*», coses que no he sentit mai. Millor ens ho il·lustra el nom de *Joanet*, llogaret no llunyà, uns 8 k. al S. de *Joanuix* (agre. al mun. d'Arbúcies), però amb molta documentació antiga des del S.XI, que demostra com ve de JUVENETUM 'bosc', 'arbres joves' (deriv. de JUVENIS 'jove'). Doncs, anàlogament, *Joanuix* també sortirà de *joven-uix*, 25 com si diguéssim l'*Uix* recent', 'el més jove, el posterior'. Nova creació dins aquella vasta heretat antiga, el focus del qual seria en el (1) estesa després cap 3) i fins el 4), és clar que avui la gent ho ha interpretat com compost de *Joan* (d'on la pron. amb 30 *à* pretònica).

Però es tractava d'un lloc precís i determinat, designant també el cat. ant. *Uix* 'portella' (*DECat.* VIII, ll. OSTIUM). Podia ser, per exemple, un gran mas amb «badiu» i corralada, donant entrada al gran casal. nomenclació paral·lela a la de molts llocs coneguts: el Monestir de *La Portella* del Berguedà, el poble mun. de *la Portella* (a la Noguera); *Postius* antic mas del Solsonès, ll. POSTIUS 'a les portelles', i diversos NLL. *Postils*, *Postic*, *Postius*.

ii) *L'Escaladuix*, llarg i encinglerat congost a l'alta Garrotxa, per on el riu Llierca s'escola, bastant lluny a l'Est de Beget, abans de desembocar a la bella devesa de Plansesilles dessota Talaixà. Tan escanyat a penes s'hi arrapa un vell camí ral de tramuntar per la *Collada dels Muls* a *Les Frontanes* i *St. Miquel d'Homoier* per tornar a baixar a Plansesilles. Prové del nom dels escalonets que hi tallen els llenyataires per poder-hi davallar; oït *l'askaladúš*, 1929, a Les Frontanes, cpt. d'*escala* i *uix* 'portell' (C.A.Torras, *Pir.cat.* III)

DERIV. III). *Uixar* o *Uixàs*, en el Vallespir, prop de Montboló i de l'antic *Gausac*.

MENC.ANT. 941; «in loco ubi vocant *Uxar*», citat després de Cameles, Oms, i *Buçago* i seguit de *Gausago* (col·le. Moreau VI, 171 v°), Ponsich (*Top.* 77) posa aquest document entre els del te. de Corsaví;